ASPECTE TEORETICO-JURIDICE ALE FAMILIEI

Inga VLAICU

În epoca modernă, familia se consideră instrumentul principal al statului în vederea educaţiei şi culturalizării naţiunii, în sens modern ea fiind concepută ca un valorificator al bunurilor oferite de progresul tehnico-ştiinţific, pentru ca, la rândul său, să contribuie, prin forţa intelectului, la făurirea idealului social reformator.

Ca element fundamental al societăţii, familia este compusă din persoane înzestrate cu anumite atribuţii, drepturi şi îndatoriri, iar ca realitate afectivă, educativă, culturală, civică, economică şi socială – familia trebuie să se bucure de deplină protecţie şi sprijin, să beneficieze de drepturile şi serviciile necesare pentru a-şi exercita plenar funcţiile predestinate.

Familia, odată cu trecerea timpului, a devenit una din instituțiiile fundamentale ale oricărei societăți, aceasta fiind bazată pe căsătorie, element fără de care nu poate exista nici o societate şi chiar un stat. Unul

din factorii care afectează frecvent familia este destrămarea acesteia, cauzată prin încetarea căsătoriei, acesta fiind un eveniment crucial în viața unei femei și a unui bărbat, precum și în viața copiilor implicați cu sau fără voia lor.

Instituţia familiei, la etapa actuală, a suferit unele schimbări în Republica Moldova, societatea a deviat de la normele tradiționale, s-au produs modificări în comportamentul familial, în relaţiile familiale, în modul de acceptare a instituţiei familiei. Transformările aferente perioadei de tranziţie din Moldova au marcat o criză social-economică de lungă durată. Lipsa unui progres real în promovarea reformelor, amploarea procesului distructiv în economia naţională în perioada iniţială a tranziţiei au generat probleme grave care ţin de nivelul de trai al populaţiei, de protecţia şi asistenţa socială a acesteia. Asemenea transformări au avut un impact negativ şi asupra familiei, şi asupra mai multor copii care au rămas fără ocrotire părintească, îndeosebi din cauza migraţiei masive a populaţiei Republicii Moldova.

Familia este întemeiată în baza căsătoriei, a liberului consimțământ dintre un bărbat și o femeie. Legislația R.Moldova nu conține o definire a căsătoriei, aceasta putând fi dedusă din art. 48 al Constituției ca un izvor de bază al creării unei familii, care constituie elementul natural și fundamental al societății. Doctrina juridică însă ne dă o varietate de definiții, acestea putând fi rezumate la: căsătoria este uniunea liber consimțită între un bărbat și o femeie, încheiată potrivit dispozițiilor legale cu scopul de întemeia o familie reglementată de normele imperative ale legii.

Reușit este definită căsătoria de către Ion P. Filipescu, potrivit căruia aceasta ,,este uniunea liber consimțită între un bărbat și o femeie, încheiată potrivit dispozițiilor legale, cu scopul de a întemeia o familie și reglementată de normele imperative ale legii".

Fiind puşi în imposibilitatea de a-şi întreţine familia, în Republica Moldova populaţia migrează peste hotarele ţării, cea mai gravă consecinţă a migraţiunii fiind apariția diverselor probleme, printre care destrămarea multor familii, o asemenea stare de lucruri având un impact negativ, îndeosebi asupra situaţiei copiilor, aceştia ajungând privaţi de grija părintească şi de educația corespunzătoare. Astfel, copiii au fost întotdeauna cei mai afectaţi de fenomenele şi crizele prin care trece societatea.

O problemă serioasă în acest sens considerăm a fi nivelul înalt de sărăcie, care a dus la plecarea părinților peste hotare, pierderea locului de muncă, consumul de alcool care de cele mai dese ori duce la violență, maltratarea și neglijarea copiilor. Migraţia părinţilor în scopul de a-şi găsi un loc de muncă este un fenomen multidimensional, veniturile suplimentare pot fi îndreptate în interesul copiilor. Cu părere de rău, însă unii dintre părinți pleacă și nu se mai întorc.

Deseori însă, familia nu poate fi păstrată, părinții fiind în imposibilitate de a se înțelege reciproc, în astfel de situații apărând încetarea relațiilor patrimoniale și personal nepatrimoniale dintre soți.

Cel mai frecvent, încetarea căsătoriei are loc prin divorț, la cererea unuia sau ambilor soți. De asemenea, încetarea căsătoriei poate avea loc și ca urmare a morții unuia dintre soți, precum și a declarării pe cale judecătorească a decesului acestuia.

Deseori încetarea căsătoriei se face prin intermediul declarării decesului – prin intermediul instanței de judecată, o mare parte a populației pleacă peste hotare, o perioadă îndelungată nu contactează cu rudele, prietenii etc., aceștia fiind nevoiți a cere declararea pe cale judecătorească a decesului persoanei, pentru a avea posibilitatea de a gestiona bunurile acestuia.

Încetarea căsătoriei reprezintă încetarea raporturilor juridice dintre soți rezultate din căsătoria legală, ca temeiuri de încetare a căsătoriei fiind, potrivit art.33 al Codului familiei: decesul persoanei; declararea pe cale judecătorească a decesului unuia dintre soți și divorțul (desfacere).